



Učená spoločnosť SAV
The Learned Society of the Slovak Academy of Sciences
c/o Fyzikálny ústav Slovenskej akadémie vied
Dúbravská cesta 9, 845 11 Bratislava, Slovak Republic
e-mail lucia.kuchtova@savba.sk



Správa o činnosti Učenej spoločnosti SAV za rok 2013

V roku 2013 sa Učená spoločnosť SAV zišla na troch riadnych zasadnutiach, ktoré boli venované aktuálnym otázkam rozvoja vedy na Slovensku.

Na valnom zhromaždení dňa 05.04.2013 predniesla podpredsedníčka UčS, prof. RNDr. Silvia Pastoreková, DrSc., výročnú správu za rok 2012. Plénum prijalo správu bez pripomienok. Následne bola správa schválená elektronicky hlasovaním per rollam.

V ďalšom bode programu odznela prednáška prof. RNDr. Petra Samuelyho, DrSc. na tému "Pravidelné hodnotenie vedeckých organizácií SAV – Quo vadis?", v ktorej prednášajúci zosumarizoval spôsob a výsledky akreditácií ústavov SAV najmä za posledné tri obdobia. V bohatej diskusii odzneli podnety smerujúce k tomu, aby AK posilnila úlohu externých posudzovateľov, či vo významnejšej miere poukazovala i na výkonnosť jednotlivých skupín v rámci akreditovaných ústavov. Súčasne odzneli i konštatovania poukazujúce na fakt, že akreditačný proces je ovplyvňovaný všetkými samosprávnymi orgánmi SAV, a jeho výsledná podoba je kompromisom. Diskutujúci tiež poukázali najmä na nevýrazný dopad výsledkov akreditácie. Predseda SAV, prof. RNDr. Jaromir Pastorek, DrSc poukázal na fakt, že v r. 2013 bolo ústavom s hodnotením A prerozdelených 1.000.000,- Eur vo forme kapitálových prostriedkov ako bonifikácia. Súčasne vyzval členov UčS, aby pripomienkovali akreditačný proces. Tiež informoval o snahe inicializovať spoločný akreditačný proces aj s rezortom VŠ. Predseda UčS, prof. RNDr. Vladimír Bužek, DrSc ukončil diskusiu konštatovaním, že proces akreditácie je pozitívnym krokom. Treba ho využiť na rozvoj SAV a súčasne využiť na prezentáciu navonok. Je však dôležité si všimnúť, že napriek tomu, že počet A ústavov v SAV stúpa, súčasne sa znižuje úspešnosť projektov SAV v 7.RP čo je varovný signál.

Na tom istom VZ UčS predstavila RNDr. Eva Majková, DrSc. dokument „Stratégia výskumu, vývoja a inovácií SR do r. 2020“, ktorý P SAV schválilo 9.3.2013. V rozsiahlej diskusii bolo zdôraznené, že tento dokument bol chápaný ako iniciatíva zo strany SAV smerujúca k vládnemu dokumentu „Smart Specialization Strategy“ (3S), ktorého nultá verzia sa pripravovala. Predstavený dokument mal napomôcť v rozhodovacom procese pri alokácii prostriedkov EÚ v prospech vedy, mal ukázať, že priority SAV 1) sú proexportne zamerané, 2) podporujú vedy, výskum a inovácie, 3) podporujú zamestnanosť a hospodársky rast. Zdôraznil sa tiež fakt, že (žiaľ) strategický cieľom slovenskej vedy v súčasnosti by malo byť dostať sa na úroveň okolitých krajín. Členovia UčS tiež poukázali na skutočnosť, že nedodržiavanie podielu investovania do vedy podľa Lisabonskej stratégie spôsobuje následne nižšiu úspešnosť v získavaní prostriedkov z programov EÚ. Rovnako poukázali na fakt, že je potrebné dosiahnuť primerané financovanie vedy zo strany štátu, tak aby sa dokázala zabezpečiť reálna prevádzka vedeckej infraštruktúry získanej v rámci súčasného obdobia, inak bude efekt investícií významne ohrozený.

V programe VZ UčS 05.04.2013 bola i informácia o pripravovaných voľbách do Rady UčS, nakoľko koncom roka mal vypršať mandát súčasnej Rady UčS, ako i o pripravovanom volebnom poriadku do Rady, ktorý dovtedy UčS konkrétne vypracovaný nemala.

V období pred nasledujúcim valným zhromaždením Rada UčS na svojich zasadnutiach vypracovala návrh volebného poriadku, v ktorom bol zakotvený spôsob nominácií do Rady UčS,

obmedzenie členstva v Rade UčS na dve štvorročné funkčné obdobia, ako i spôsob voľby predsedu UčS zo zvolených členov rady.

Na zasadnutí dňa 4.09.2013 bol v rámci prípravy voľby členov rady a predsedu UčS SAV prerokovaný navrhovaný volebný poriadok. Po diskusii navrhlo plénum zapracovať drobné úpravy. Finálna verzia bola schválená členmi UčS elektronickým hlasovaním per rollam.

Ďalším bodom rokovania bol príspevok predsedu SAV, prof. J. Pastoreka, týkajúci sa rozpočtu SAV na rok 2014 a ďalšie roky, pričom toto obdobie sa spája s reformou verejných financií. V tejto súvislosti oboznámil UčS s návrhom predsedníctva SAV na vytvorenie 9 sekcií v rámci SAV a plánovanou transformáciou SAV. Predseda SAV tiež informoval o plánovanom znížení rozpočtu pre SAV v rámci návrhu štátneho rozpočtu, pričom sa PSAV snaží tento stav zvrátiť a získať účelové prostriedky na fungovanie SAV. Predseda SAV vyjadril nádej na zlepšenie komunikácie Snem SAV – Vedecká rada – Učená spoločnosť – P SAV, pričom podnety od UčS súžiaduca najmä pre stanovenie priorít, zlepšenie publikačnej činnosti, či optimalizácii štruktúry SAV. Predseda SAV zdôraznil, že podpora P SAV zo strany UčS SAV je nevyhnutná kvôli získaniu kvalitných argumentov na financovanie vedy.

Následne zaznela prednáška prof. Ing. Štefana Lubyho, DrSc., týkajúca sa podpory vedy na Slovensku v porovnaní s európskymi krajinami. Profesor Luby okrem iného uviedol, že sme momentálne v saturovanom režime, čo sa týka pomeru publikácií a financií, ktoré sa na vedu na Slovensku vyčleňujú. Prof. Luby takisto spomenul, že pri ALLEA fungujú stále pracovné skupiny, ktoré by mohli fungovať pri UčS SAV, predseda UčS uvítal tento námet pre fungovanie Učenej spoločnosti. Plénum tiež vyjadrilo podporu listu zaslanému predsedovi vlády a ministrom financií tromi bývalými predsedami SAV (prof. Macho, prof. Lichardus, prof. Luby), v ktorom poukazovali na dôsledky krátenia rozpočtu SAV a žiadali, aby plánované krátenie rozpočtu SAV na roky 2014-2016 bolo úplne alebo aspoň výrazne eliminované.

Dňa 7.10.2013 zvolal v zmysle schváleného volebného poriadku predseda UčS Valné zhromaždenie Učenej spoločnosti SAV k voľbám do Rady UčS dňa 06.11.2013.

Voľba členov Rady sa uskutočnila tajným hlasovaním prítomných riadnych a emeritných členov UčS a zvolení boli nasledujúci členovia rady: doc. Ing. Vladimír Baláž, DrSc., doc. RNDr. Oľga Križanová, DrSc., prof. RNDr. Peter Moczo, DrSc., prof. RNDr. Jozef Noga, DrSc., prof. RNDr. Peter Samuely, DrSc., z ktorých prof. Moczo a prof. Noga kandidovali na post predsedu UčS. V druhom kole bol za predsedu UčS SAV na najbližšie obdobie 4 rokov zvolený prof. RNDr. Jozef Noga, DrSc.

V súvislosti s konaním VZ sa v ten istý deň uskutočnila i tradičná výročná večera UčS SAV za účasti 37 riadnych a emeritných členov. Nová Rada UčS SAV na krátkom rokovaní po tomto podujatí zvolila za podpredsedu UčS prof. RNDr. Petra Mocza, DrSc. a za vedeckého tajomníka UčS prof. RNDr. Petra Samuelyho, DrSc.. Nový predseda prevzal formálne agendu UčS dňa 08.11.2013, čo je dátum, od ktorého v zmysle volebného poriadku do rady začína plynúť jej funkčné obdobie. Rada sa v úplnom zložení zišla na zasadnutí dňa 17.12.2013, kedy prerokovala základné ciele pre najbližšie obdobie ako i potenciálne pole pôsobenia UčS. Najdôležitejším cieľom pre najbližšie obdobie je v rámci transformačného procesu SAV presadiť legislatívne zmeny, ktoré zabezpečia celonárodnú pôsobnosť UčS a súčasne i vlastnú právnu subjektivitu. Členovia rady vyjadrili tiež svoju pripravenosť aktívne sa zapojiť UčS do tohto transformačného procesu.

Učená spoločnosť SAV bola prizvaná k príprave nového štatútu súťaže Vedec roka, nakoľko od r. 2013 prechádza táto súťaž pod gesciu troch vyhlasovateľov (CVTI SR, ZSVTS a SAV). V komisii, ktorá posudzovala návrhy na laureátov súťaže pracovali nasledujúci členovia UčS SAV: Prof. RNDr. Pavol Šajgalík, DrSc. (predseda), Prof. RNDr. Jozef Noga, DrSc., a Prof. RNDr. Jozef Masarik, DrSc., ktorí určili víťazov v jednotlivých kategóriách. Slávnosť oceňovania "Vedec roka SR 2012", sa konala za účasti vedeckého tajomníka UčS SAV a niektorých jej členov dňa 14. mája 2013 v priestoroch Centra vedecko-technických informácií SR.

Ako každoročne, sa aj v roku 2013 členovia Učenej spoločnosti SAV aktívne zapájali do rôznych aktivít na podporu a propagáciu vedy, ako napríklad rozhovory v dennej tlači, stĺpčky

a články v dennej tlači či iných periodikách, vystúpenia v televízii, resp. v krátkych televíznych dokumentoch o vede a osobnostiach vedy. Popri tomto vystupovali s popularizačnými prednáškami pred širokou verejnosťou (Noc výskumníka), na Detskej univerzite, alebo na akciách organizovaných rezortnými ministerstvami.

Ku koncu roka 2013 mala Učená spoločnosť 49 riadnych členov a 52 emeritných členov.